

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia Historica XII (2012)

KONFERENCJE NAUKOWE – SPRAWOZDANIA

Studenckie Koło Naukowe Historyków Uniwersytetu Pedagogicznego w roku akademickim 2010/2011

Rok akademicki 2010/2011 był dla Studenckiego Koła Naukowego Historyków Uniwersytetu Pedagogicznego im. Joachima Lelewela czasem niezwykle udanym. Dzięki zaangażowaniu członków Koła, kadry naukowej Instytutu Historii oraz wszystkich osób patrzących życzliwym okiem na jego działalność, wśród których należy wymienić przede wszystkim Wojewodę Małopolskiego, pana Stanisława Kracika, udało się zrealizować szereg niezwykle inicjatyw, które bez wątpienia mogą stanowić powód do satysfakcji.

Stało się już pewną tradycją, że każdy rok akademicki SKNH rozpoczyna obozem naukowym. Nie inaczej było tym razem. W dniach 19–29 sierpnia 2010 r. studenci SKNH zawitali do Gdowa. Miasteczko to stanowiło bazę wypadową dla codziennych wypraw, których celem było znalezienie i zewidencjonowanie cmentarzy i mogił wojennych znajdujących się na terenach powiatu myślenickiego oraz w gminach Biskupice i Niepołomice, należących do powiatu wielickiego. Tradycyjnie od 2008 r. wyjazdy te realizowane są we współpracy z Małopolskim Urzędem Wojewódzkim w ramach projektu: „Inwentaryzacja grobów, kwater i cmentarzy wojennych na terenie Małopolski”, którego celem jest uzupełnianie, stworzonej w 2008 r. z inicjatywy Wojewody Małopolskiego Jerzego Millera, Internetowej Bazy Grobów Wojennych. Nadzór merytoryczny nad obozem sprawował dr Hubert Chudzio. W ciągu dziesięciu dni grupa piętnastu studentów codziennie wyruszała na rekonesans po okolicznych miejscowościach, starając się dotrzeć do zaznaczonych w ewidencji obiektów, równocześnie mając nadzieję na ewentualne nowe znaleziska. W wyniku ich prac udało się zlokalizować i sporządzić szczegółową dokumentację wszystkich obiektów, które widniały w rejestrach urzędników oraz wzbogacić bazę danych o 28 dodatkowych mogił, które były zupełnie nieznane lub znane jedynie lokalnej społeczności. Tym samym po raz kolejny można było uznać wyjazd za niezwykle udany, co zostało docenione przez Urząd Wojewódzki, który dnia 26 stycznia 2011 r. zorganizował konferencję prasową poświęconą inwentaryzacji cmentarzy i grobów wojennych przez studentów historii. Przy tej okazji ówczesny wojewoda, pan Stanisław Kracik, wypowiadał się niezwykle pochlebnie na temat wyniku prac podczas obozu, doceniając zaangażowanie studentów SKNH w pielęgnowanie dziedzictwa narodowego zarówno za granicą, jak i w skali lokalnej naszego regionu.

Wraz z powrotem studentów w mury uczelni SKNH aktywnie podejmowało kolejne inicjatywy. Już 25 listopada 2010 r. odbył się w gmachu Uniwersytetu Pedagogicznego Dzień Afrykański oraz poprzedzająca go dwudniowa kwesta na rzecz budowy szkoły w Tengeru. Całość stanowiła pokłosie realizowanego od 2009 r. projektu „Z mrozów Syberii pod słońce Afryki” oraz wyprawy studenckiej do Ugandy i Tanzanii, która odbyła się na przełomie października i listopada 2009 r. Wówczas to grupa studentów pod opieką dr. Huberta Chudzio gościła u polskich misjonarzy w Tengeru w Tanzanii. Franciszkanie prowadzą od wielu lat działalność edukacyjną na tamtym terenie. Równocześnie borykają się oni z wieloma niedogodnościami i ciągłym brakiem środków finansowych. Obecnie próbują zebrać odpowiednie kwoty, aby zbudować salkę edukacyjną dla najmłodszych. Studenci SKNH postanowili pomóc im w tym dziele i stąd zrodził się pomysł zrealizowania kwesty. Sam Dzień Afrykański obfitował w liczne atrakcje. Całość otwierała projekcja filmu *Z mrozów Syberii pod słońce Afryki* w reżyserii dr. Huberta Chudzio. Zaproszono wielu ciekawych prelegentów. Uczestnicy mogli m.in. posłuchać o kulisach życia misjonarza w Afryce z ust ojca Bonifacego Kotysa, który przez wiele lat przebywał w Kamerunie, czy też uzyskać informacje na temat pomocy Polski dla Afryki od pani Janiny Moryc, szefowej zespołu odpowiedzialnego za edukację rozwojową i wolontariat w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Licznie zgromadzeni słuchacze dowiedzieli się również o projekcie „Rowerem przez Afrykę – wyprawa śladami Kazimierza Nowaka” oraz o pomocy międzynarodowej dla Afryki, które to zagadnienie przybliżył Filip Kitundu, wieloletni prezes Afrykańskiego Koła Naukowego Uniwersytetu Jagiellońskiego. W przerwach między wykładami serwowane były przysmaki kuchni afrykańskiej. Na zakończenie dr Agnieszka Draus przybliżyła zagadnienia dotyczące muzyki Czarnej Afryki, a zespół Siódmy Czakra Ziemi zachwycił wszystkich koncertem muzyki afrykańskiej. Całość niezwykle udanych obchodów Dnia Afrykańskiego, wraz z poprzedzającą go kwestą, została włączona w obchody 65-lecia Uniwersytetu Pedagogicznego, a honorowy patronat nad nią objął JM Rektor UP prof. dr hab. Michał Śliwa.

Kolejną po obozie naukowym i wcześniejszej wyprawie do Afryki, „terenową” inicjatywą SKNH był wyjazd do Leicester w Wielkiej Brytanii. To różnorodne etnicznie, jedno z najstarszych miast Anglii, stanowi obecnie drugie po Londynie skupisko Polaków w tym kraju. Część z nich, to obywatele Polski, którzy w czasie II wojny światowej zostali zesłani na Syberię i po długiej tułaczce, pod koniec lat 40. XX w. osiedlili się na Wyspach Brytyjskich. Czwórka studentów SKNH pod opieką dr. Huberta Chudzio zbierała relacje tych świadków historii. Dotarli oni do 21 sybiraków, którzy zgodzili się porozmawiać o swych ciężkich przeżyciach. W rezultacie udało się zgromadzić ponad 40 godzin cennych nagrań, zarówno w postaci relacji dźwiękowych, jak i dokumentacji wideo. Zrobiono również setki zdjęć eksponatów, które posiadali w swoich zbiorach sybiracy, dokumentujących ich losy, a także udało się przywieźć do Polski dwa mundury żołnierzy 2. Korpusu Polskiego.

Pokłosiem wyjazdu były liczne inicjatywy podejmowane po powrocie do kraju. Dzięki zaangażowaniu uczestników wyjazdu, wsparciu Biura Promocji i Karier UP (szczególnie Pani Barbary Turek, która osobiście pracowała przy przygotowywaniu wystawy), a także pomocy finansowej JM Rektora UP prof. dr hab. Michała Śliwy, Dziekana Wydziału Humanistycznego, prof. dr hab. Kazimierza Karolczaka

oraz środkiem przyznanym przez Samorząd Doktorantów, zrealizowany został nie tylko sam wyjazd, lecz również wystawa, która stanowiła niejako jego zwieńczenie. Została ona otwarta dnia 23 marca 2011 r. w holu głównym Uniwersytetu Pedagogicznego w obecności wielu znamienitych gości. Z tej okazji przemówienie wygłosili: reprezentujący Uniwersytet Pedagogiczny Rektor prof. UP dr hab. Roman Malarz, Dziekan Wydziału Humanistycznego prof. dr hab. Kazimierz Karolczak, Dyrektor Instytutu Historii, dr Jerzy Ciecieląg oraz inicjator wyprawy dr Hubert Chudzio. Należy również zauważyć obecność dużej grupy Sybiraków, w imieniu której głos zabarała Prezes Związku Sybiraków – Oddział w Krakowie, pani Aleksandra Szemieth. Każda z zabierających głos osób podkreślała ogromne znaczenie oraz pożytek, jaki płynie z realizowanej inicjatywy, i obiecywała swoje wsparcie. Jako rezultat wyjazdu powstał wyreżyserowany przez dr. Huberta Chudzio film dokumentalny pt. *Wyszli z ziemi niewoli. W 70. rocznicę układu Sikorski–Majski*. Warto również nadmienić, że wszystkie zebrane materiały wzbogaciły wystawę o tym samym tytule, którą w dniach 7 lipca – 15 września 2011 r. można było oglądać w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

Grudzień przyniósł ważne zmiany w funkcjonowaniu SKNH. Na Walnym Zgromadzeniu Koła, które odbyło się dnia 14 grudnia 2010 r., dotychczasowy jego prezes Michał Tarasiewicz zakończył swoją dwuletnią kadencję. Zgodnie ze statutem SKNH w tajnym głosowaniu wybrany został nowy zarząd. Prezesem został Paweł Czernich, a jego zastępcą David Bielez. Zarząd uzupełniają: skarbnik – Karolina Należnik, sekretarz – Mira Milczarek oraz Wojciech Wróbel jako członek zarządu. Wybrana została również Komisja Rewizyjna w składzie: Karolina Brzeźniak, Anna Krzemińska i Daniel Budacz. Nowy zarząd powołany został na dwuletnią kadencję.

Do bezprecedensowego wydarzenia w historii SKNH doszło 12 stycznia 2011 r. Wówczas w oparciu o uchwałę Senatu Uczelni z dnia 25 października 2010 r. JM Rektor Uniwersytetu Pedagogicznego prof. dr hab. Michał Śliwa powołał Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń. Nie byłoby to możliwe, gdyby nie żywotne zainteresowanie i nieoceniona pomoc Wojewody Małopolskiego Stanisława Kracika. Małopolski Urząd Wojewódzki udostępnił na siedzibę Centrum biuro przy ulicy Brackiej 13, obiecując równocześnie, że w niedługim czasie do jego dyspozycji zostanie przekazany krakowski fort „Skotniki”. Docelowo Centrum mają tworzyć trzy instytucje: Muzeum Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń Polaków, Instytut Badań nad Przymusowymi Migracjami Polaków oraz Biblioteka i Archiwum Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń. Na stanowisko Dyrektora Centrum powołano dr. Huberta Chudzio. Jak możemy przeczytać na stronach Centrum, jego celem jest:

ochrona przed zapomnieniem losów mieszkańców Rzeczypospolitej (w jej obecnych i byłych granicach) poddanych zsyłkom, wypędzeniom i przesiedleniom. Zadaniem, które sobie stawiamy, jest rozpowszechnianie wiedzy na ten temat wśród młodzieży szkolnej, studentów, społeczności lokalnych. Cele te będą realizowane poprzez projekty naukowe i edukacyjne oraz kształcenie¹.

Należy podkreślić, że powstanie tak szacownej i potrzebnej instytucji nie byłoby możliwe gdyby nie lata osobistego zaangażowania i ciężkiej pracy nad

¹ www.zsylkiwypedzenia.pl [dostęp 8.02.2012].

projektami dotyczącymi przymusowych przesiedleń Polaków opiekuna SKNH dr. Huberta Chudzio. Inicjatywę tę czynnie realizowali studenci SKNH, którzy w latach 2004–2006, podczas trzech obozów naukowych, przeprowadzali wywiady z osobami przesiedlonymi z terenów Kresów Wschodnich na tzw. Ziemie Odzyskane. Od momentu założenia Centrum ściśle współpracuje z SKNH, którego studenci służą jako wolontariusze i realizują kolejne inicjatywy zarówno lokalnie (przeprowadzanie wywiadów ze świadkami historii z Krakowa i okolic, czynne kontakty ze Związkiem Sybiraków Polskich czy Klubem „Pod baobabem”), jak i w skali międzynarodowej (wyprawa do Leicester w Wielkiej Brytanii oraz do Perth w Australii na zaproszenie tamtejszego Związku Sybiraków Australii Zachodniej). Dotychczasowe ścisłe powiązanie tych dwóch instytucji gwarantuje powodzenie różnorodnych projektów w przyszłości. Centrum zainauguowało swoją działalność 1 marca 2011 r.

Chociaż SKNH niezmiernie aktywnie działa w szeregu inicjatyw poza macierzystą uczelnią, nie zapomina nigdy o swoich zobowiązaniach wobec Instytutu Historii. Czynne włączenie się członków SKNH w organizowanie obchodów Dnia Otwartego Uniwersytetu Pedagogicznego stało się już pewną tradycją. Nie inaczej było tym razem. Kiedy dnia 15 marca 2011 roku licznie przybyli maturzyści i potencjalni studenci Uniwersytetu Pedagogicznego, mogli oni spotkać przedstawicieli wszystkich sekcji należących do SKNH, którzy przebrani w stroje z różnych epok, stanowili barwną grupę zachęcającą do podjęcia studiów w Instytucie Historii. Studenci zapewnili fachową pomoc merytoryczną przybyłym gościom, a także liczne atrakcje w postaci prezentacji multimedialnych, fotograficznych, a nawet kulinarnych, które promowały działalność SKNH oraz Instytutu. Za koordynację tego przedsięwzięcia odpowiadał Dyrektor Instytutu dr Jerzy Ciecieląg.

Kolejną ważną inicjatywą podjętą przez SKNH w minionym roku akademickim było podpisanie przez pana Pawła Czernicha – prezesa SKNH, panią Delfinę Kościółek – Prezes Koła Naukowego Historyków Studentów Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz pana Michała Szota – prezesa Koła Naukowego Historyków Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego dnia 17 marca 2011 r. międzyuczelnianego Porozumienia o Współpracy Krakowskich Kół Naukowych Historyków. Stanowiło ono owoc wspólnych starań o organizację XX Ogólnopolskiego Zjazdu Historyków Studentów i Doktorantów. Porozumienie to zobowiązuje poszczególne Koła do wspierania się podczas wspólnego organizowania konferencji naukowych, wzajemne udostępnianie swoim członkom posiadanych przez poszczególne Koła materiałów oraz informowanie się o inicjatywach podejmowanych przez każdy z zainteresowanych podmiotów.

Pierwsza okazja do bliższej współpracy pojawiła się bardzo szybko. W dniach 15–16 kwietnia 2011 r. odbyła się konferencja naukowa poświęcona działalności śp. prof. Janusza Kurtyki, w pierwszą rocznicę jego tragicznej śmierci. Jej tytuł brzmiał: „Janusz Kurtyka – Rzeczypospolitej historyk i urzędnik”. Jednym z punktów programu był odbywający się pierwszego dnia panel studencki organizowany przez SKNH Uniwersytetu Pedagogicznego oraz KNHS Uniwersytetu Jagiellońskiego. Studenci naszego Koła zaprezentowali trzy referaty i brali czynny udział w dyskusji podczas całej konferencji.

Każdy miesiąc minionego roku akademickiego przynosił nowe projekty, w których realizację czynnie włączało się SKNH. 27 maja 2011 r., we współpracy

z Biblioteką Główną UP, zorganizowana została „Japońska noc w bibliotece”, która wpisywała się w obchody Tygodnia Bibliotek, inicjatywy promującej czytelnictwo w naszym kraju. Honorowy patronat nad imprezą objęli JM Rektor Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie prof. dr hab. Michał Śliwa oraz Ambasada Japonii w Polsce. Studenci SKNH, przebrani w kimona, brali aktywny udział w tym wydarzeniu. Wielką popularnością cieszył się kurs jedzenia pałeczkami. Grono entuzjastów zgromadziły również warsztaty gier planszowych oraz prezentacje stoiska gier, na potrzeby którego firma Nintendo dostarczyła cztery konsole Wii wraz z pakietem Sports oraz dwie Nintendo 3DS.

Oprócz opisywanych wyżej projektów trzeba wspomnieć o codziennej, statutowej aktywności SKNH, która jakkolwiek nie tak spektakularna, stanowi niezmiernie ważny obszar jego działalności. W strukturach SKNH działa sześć sekcji: Historii Starożytnej, Historii Średniowiecznej, Historii Nowożytnej, Historii XX w. i Wojskowości, Historii i Kultury Żydów oraz Dokumentacji Wypędzeń i Przesiedleń. Członkowie każdej z nich starają się regularnie, przynajmniej raz w miesiącu, przygotować wystąpienie, na które zapraszani są wszyscy zainteresowani, nie tylko członkowie poszczególnych sekcji. Nierzadko spotkania związane są z wyjazdami naukowymi lub innymi inicjatywami wychodzącymi poza mury naszej uczelni.

Bardzo ważną formą aktywności członków SKNH jest wydawane od 2004 roku czasopismo „Wehikuł Czasu”. Dzięki staraniom redakcji studencka gazeta posiada własny numer ISSN i zmienny nakład, który w ostatnim okresie wynosi 300 egzemplarzy. Tak duży nakład oraz ciągłe wzbogacanie szaty graficznej periodyku nie byłoby możliwe, gdyby nie pomoc finansowa Dziekana Wydziału Humanistycznego prof. dr hab. Kazimierza Karolczaka oraz życzliwe zaangażowanie wielu osób: dr. Jerzego Ciecieląga, pań z biblioteki Instytutu Historii – Marioli Wierzbiak i Małgorzaty Tatarczuch, oraz pana Wojciecha Pocięchy. W roku akademickim 2010/2011 ukazały się trzy numery czasopisma, których wiodące tematy ogniskowały się wokół działalności SKNH, wypraw studenckich oraz powstania Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń. Warto wspomnieć, że na łamach „Wehikułu Czasu” pojawił się wywiad z Wojewodą Województwa Małopolskiego Stanisławem Kracikiem.

Powyższe przybliżenie najważniejszych inicjatyw SKNH absolutnie nie jest kompletne. Pozwala ono jednak dostrzec, jak ożywiona jest działalność Koła na wielu różnorodnych płaszczyznach. Instytucja ta zrzesza ponad osiemdziesięciu członków, których liczba sukcesywnie rośnie. Z wielką satysfakcją należy stwierdzić, że działalność SKNH nie przechodzi bez echa. Koło staje się rozpoznawalne nie tylko w obrębie Uniwersytetu Pedagogicznego czy instytucji naukowych. Coraz większa liczba artykułów prasowych, częste wspomnienia w telewizyjnych serwisach informacyjnych, obecność członków Koła na konferencjach prasowych, czy też audycje radiowe poświęcone jego działalności stanowią z pewnością najlepszą formę promocji Uniwersytetu Pedagogicznego. Miłym wyróżnieniem dla SKNH było przyznanie mu drugiej nagrody w Przeglądzie Kół Naukowych, który odbył się 2 czerwca 2011 r. To cenne wyróżnienie stanowi powód do dumy dla wszystkich osób działających w Kole oraz zachętę do dalszej, niestrudzonej pracy przy różnorodnych inicjatywach.

Studenckie Koło Naukowe Historyków stanowi bez wątpienia doskonałą wizytówkę Instytutu Historii i pozostaje tylko mieć nadzieję, że poziom ten uda się

utrzymać w kolejnych latach. Nie jest to jednak rzecz łatwa. Mimo że wiele inicjatyw Koła udaje się przeprowadzić wyłącznie dzięki zapałowi i ciężkiej pracy jego członków oraz licznych życzliwych osób w Instytucie i poza jego strukturami, wiele innych wymaga konkretnych środków finansowych, a tych z roku na rok Instytut przeznaczają na działania Koła coraz mniej. Jest to pewien paradoks wobec faktu, że corocznie SKNH podejmuje projekty z coraz większym rozmachem (przykładowo na rok akademicki 2011/2012 planowana jest misja naukowa do Perth w Australii). Ich realizacja możliwa jest tylko dzięki pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Nie ma jednak żadnych gwarancji, że nadchodzący czas okaże się pod tym względem równie udany, a kurczący się budżet Koła stawia pod znakiem zapytania możliwość realizacji założonych celów statutowych.

*Adrian Szopa
(Kraków)*